

Sygn. akt III AUa 553/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Świerk
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SA Elżbieta Czaja (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2013 r. w Lublinie

sprawy J. R.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do renty rolniczej

na skutek apelacji wnioskodawcy J. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 17 kwietnia 2013 r. sygn. akt IV U 747/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 553/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 sierpnia 2012 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił J. R. prawa do renty rolniczej, gdyż nie został on uznany za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym przez Komisję Lekarską KRUS.

W odwołaniu J. R. podnosił, że jest trwale i całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym, bowiem praca ta wymaga stałego i znacznego wysiłku fizycznego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

J. R., urodzony (...) w dniu 4 lipca 2011 r. złożył wniosek o rentę rolniczą. Wnioskodawca jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 11,89 ha.

Lekarz rzeczoznawca KRUS po przeprowadzeniu badania J. R. stwierdził u niego chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa i stawów biodrowych z nawracającym zespołem bólowym i niewielkim ograniczeniem ruchomości, cukrzycę typu II leczoną lekami doustnymi, nadciśnienie tętnicze, hiperlipidemię, BPH oraz przebyte uszkodzenie więzadeł kolana lewego i podał, że stwierdzone schorzenia nie powodują u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym .

Komisja Lekarska KRUS podzieliła pogląd lekarza rzeczoznawcy i nie uznała wnioskodawcy za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy: neurologa, ortopedy, kardiologa i diabetologa.

Biegli stwierdzili u ubezpieczonego zmiany zwyrodnieniowo–dyskopatyczne kręgosłupa, zespół bólowy w wywiadzie, początkową artrozę obu stawów biodrowych, nadciśnienie tętnicze oraz cukrzycę typu II. W ocenie biegłych ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym.

Po przedstawieniu dodatkowej dokumentacji medycznej dotyczącej leczenia urologicznego i laryngologicznego – Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych urologa i laryngologa.

Biegły laryngolog stwierdził istnienie u wnioskodawcy obustronnego niedosłuchu, którego stopień nasilenia nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Natomiast biegły urolog rozpoznał nietrzymanie moczu i niewydolność mechanizmu zwieraczowego cewki moczowej N39 i uznał, że schorzenie to również nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Ponieważ na kolejnej rozprawie wnioskodawca złożył nową dokumentację medyczną – Sąd zwrócił się do biegłych ortopedy i neurologa o uzupełnienie opinii. Po zapoznaniu się z dokumentacją biegli podtrzymali swoją opinię.

J. R. wnioskował o łączną opinię biegłych wszystkich specjalności odnoszących się do jego schorzeń. Sąd wniosek oddalił.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 21 ust.1. ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1998r. Nr7, poz.25) renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:

- 1)podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres, o którym mowa w ust. 2;
- 2)jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym;
- 3)całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu lub w okresach, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2, lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

J. R. nie spełnia przesłanki całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Jak wynika z uzasadnienia opinii biegłych schorzenia występując u wnioskodawcy nie są tak zaawansowane, by uniemożliwiały osobiste wykonywanie prac w gospodarstwie rolnym. Choroba narządu ruchu - stawów kolanowych i biodrowych oraz kręgosłupa powoduje okresowe dolegliwości i nie upośledza sprawności ruchowej. Podobna sytuacja ma miejsce w obrębie układu krążenia, który jest wydolny, bez powikłań narządowych. Choroba nadciśnieniowa wymaga leczenia farmakologicznego, które przynosi zadowalający efekt. Odnośnie cukrzycy biegły diabetolog stwierdził, że wobec braku udokumentowanych ciężkich niedocukrzeń, dobrej samoobsługi cukrzycy, wnioskodawca wymaga kontroli i systematycznego leczenia, ale nie jest niezdolny do pracy. Z przyczyn laryngologicznych nie

występuje niezdolność do pracy, gdyż u wnioskodawcy ubytek słuchu dotyczy głównie tonów wysokich, natomiast mowę potoczną słyszy dobrze. W opinii urologa okresowe wycieki moczu utrudniają funkcjonowanie, ale nie powodują niezdolności do pracy, zwłaszcza, że schorzenie poddaje się leczeniu przy zastosowaniu odpowiednich wkładek.

Sąd podzielił opinię biegłych, gdyż, jak wynika z zapisów dokonanych w orzeczeniach lekarskich biegłych sądowych ubezpieczony został poddany wnikliwym badaniom klinicznym, biegli uwzględnili przedstawioną dokumentację medyczną i dostatecznie uzasadnili swoje stanowisko.

W ocenie Sądu brak było podstaw do dopuszczania dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy tych samych specjalności, o co wnioskował J. R., gdyż istniejące u niego schorzenia nie są znacznie zaawansowane, a odnośnie schorzeń kluczowych, tj. związanych z układem ruchu i układem krążenia istnieje łączna opinia.

Ponadto wskazał Sąd, że biegły kardiolog jest jednocześnie specjalistą z zakresu chorób wewnętrznych i miał, jak wynika z treści opinii na uwadze choroby współistniejące.

Ponieważ stan zdrowia J. R. nie pozwala na stwierdzenie istnienia całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym – Sąd Okręgowy w Siedlcach na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 217 k.p.c. poprzez wydanie postanowienia oddalającego wniosek dowodowy ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy wszystkich specjalności odnoszących się do wszystkich stwierdzonych schorzeń ubezpieczonego oraz art. 233 & 1 k.p.c – poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na arbitralnym uznaniu oraz podziale pomimo braku posiadania wiadomości specjalnych stwierdzonych u ubezpieczonego schorzeń na kluczowe związane z układem ruchu i układem krążenia, które powinna uwzględniać łączna opinia biegłych lekarzy oraz na „niekluczowe pozostałe schorzenia, które można pominąć w łącznej opinii biegłych lekarzy.

Skarżący wnosił o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i przyznanie prawa do renty rolniczej, dopuszczenie dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy: neurologa, ortopedy, kardiologa, diabetologa, urologa oraz laryngologa, zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Zarzuty apelacji nie są trafne. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że J. R. nie jest uprawniony do renty rolniczej. Prawo do tego świadczenia nie przysługuje skarżącemu , gdyż w wyniku badań lekarskich, ustalony został brak całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. z 2008 r. Dz.U. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.) renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki: podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 20 kwartałów - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 30 lat, jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym, zaś całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu lub w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990 bądź prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r., lub w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym uważa się ubezpieczonego, który z powodu naruszenia sprawności organizmu utracił zdolność do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (art. 21 ust. 5 cyt. ustawy).

W toku postępowania na podstawie opinii biegłych lekarzy specjalistów Sąd ustalił jednoznacznie, że charakter oraz stopień zaawansowania rozpoznanych u wnioskodawcy schorzeń, nie sprowadza całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Subiektywne przekonanie wnioskodawcy o istnieniu takiej niezdolności do pracy nie może skutkować zmianą wyroku. Nie są trafne postawione w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa procesowego.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Wprawdzie opinia biegłego podlega – jak inne dowody ocenie według powołanego przepisu, to jednak przy jej ocenie sąd zobligowany jest stosować kryteria szczególne, które stanowią poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania wyrażonego w niej stanowiska.

Ocena wartości opinii dokonanej przez Sąd Okręgowy w świetle argumentacji zawartej w uzasadnieniu nie budzi wątpliwości. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonując oceny prawidłowości wydanej opinii nie przekroczył granicę swobodnej oceny dowodów zakreślonych w przepisie art. 233 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutu apelującego co do niedopuszczenia przez Sąd I instancji dodatkowego dowodu z łącznej opinii biegłych wskazać należy, że specyfika dowodu z opinii biegłego polega m.in. na tym, że jeżeli taki dowód już został przez sąd dopuszczony, to stosownie do treści art. 286 k.p.c. opinii dodatkowego biegłego można żądać jedynie "w razie potrzeby". Potrzeba taka nie może być jedynie wynikiem niezadowolenia strony z niekorzystnego dla niej wydzźwięku konkluzji opinii, lecz być następstwem umotywowanej krytyki dotychczasowej opinii.

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłych, uznał sprawę za dostatecznie wyjaśnioną bez konieczności powoływania dodatkowych dowodów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było podstaw do dopuszczania dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy tych samych specjalności. Jak wynikało z opinii biegłych, istniejące u wnioskodawcy schorzenia nie są znacznie zaawansowane, biegli nie sygnalizowali potrzeby uzupełniania opinii bądź wywołania opinii wspólnej. Zauważyć należy, że wnioskodawca w złożonym odwołaniu powoływał się na ograniczenia co do pracy w gospodarstwie rolnym głównie z uwagi na schorzenia narządu ruchu – stawów kolanowych, oraz kręgosłupa, dodatkowo wskazywał na leczenie cukrzycy i nadciśnienia tętniczego. Niewątpliwie więc sam wnioskodawca ocenił te schorzenia jako „kluczowe”. Odnośnie tych schorzeń, związanych z układem ruchu i układem krążenia istnieje łączna opinia, która wydali biegły neurolog, ortopeda traumatolog, oraz specjalista chorób wewnętrznych - kardiolog, endokrynolog, którzy zgodnie stwierdzili brak niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Jak trafnie zaznaczył Sąd I instancji - biegły kardiolog - M. O. jest jednocześnie specjalistą z zakresu chorób wewnętrznych i endokrynologii i miał na uwadze choroby współistniejące. Opiniujący biegły z zakresu cukrzycy, chorób tarczycy i innych schorzeń endokrynologicznych – dr M. K. stwierdzając brak niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym potwierdziła stanowisko biegłych.

Skoro Sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania to nie zachodziła potrzeba żądania ponowienia lub uzupełnienia tego dowodu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 r., II UKN96/99, OSNAPiUS 2000 nr.23 poz. 869 ; z dnia 6 marca 1997 r. II UKN 23/97, OSNAPiUS1997 nr 23, poz. 476; z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNAPiUS 1998 r. nr 3, poz.100). W tym stanie rzeczy nie doszło do naruszenia art. 217 k.p.c., a Sąd Apelacyjny oddalił wniosek dowodowy zawarty w apelacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c orzekł, jak w sentencji.